

Növényvédelem

A növényvédelemnek megelőző jellegűnek kell lennie. A kijuttatás előtt győződjünk meg arról, hogy az alkalmazott hatóanyaggal kapcsolatban a célpiacon milyen szabályozások vannak érvényben! A rovarkártevők elleni védekezést, rajzás figyelemmel követésére alapozzuk, amire feromon csapdákat és színes lapokat használhatunk.

Egy olyan kártevőre és egy olyan kórokozóra hívnánk fel a figyelmet, amelyek a legtöbb bosszúságot okozhatják és a legnagyobb gazdasági kártételt is.

Magházpenészedés (*Alternaria alternata*)

A gomba, „láthatatlanul” fertőz és fejlődik a paprika termésének belsejében. Mivel a paprika levelén semmilyen tünetet sem okoz, sokan csak akkor veszik észre a gomba jelenlétét, amikor közvetlenül a betakarítás előtt a termések rohadnak, elfolyósodnak, illetve szeleteléskor a magházban képződött szürkés színű penészbevonat láthatóvá válik.

A kórokozó a légmozgással, a talajról felverődő vízzel és esőcseppel kerül a növényre. A különböző évszakokban a fertőzés erőssége nagymértékben változhat a virágzáskori esőzésektől és a hőmérséklettől függően.

Az alternáriás magházpenész betegség kórokozója elsődleges és másodlagos módon is képes a paprika bogyót megfertőzni. Elsődleges fertőzés esetében az *Alternaria alternata* a paprika virágait támadja meg. A gomba spórája vagy micéliuma a virág bibéjén tapad meg, akár a pollen, és azzal együtt fejlődik. A gyakorlatban a kórfolyamat kétféle lefolyásával találkozhatunk:

1. Nagyon erős fertőzőskor a megtámadott virágok kötődés nélkül lehullanak.
2. Ha a fertőzés nem vezet virág abortációhoz, és a gomba micéliuma, illetve spórája fejlődésnek indul a virág bibéjén, akkor egy nagyon vékony, tüllszerű vagy sötét penészgyep képződik a magházban.

A gomba kártétele a különböző kötőszinteken eltérő mértékben jelentkezhet. Általában a legelső kötéseken a legerősebb a fertőzés, hiszen ezek a termések fejlődnek ki a legkorábban, vagyis a leghűvösebb időben nyíló virágokból, amelyek a fertőzési forrásként szolgáló talajhoz a legközelebb helyezkednek el. A második és a harmadik kötési hullámban, amikor rendszerint már az időjárási körülmények is kedvezőbbek, kisebb fertőzési nyomással, s így rendszerint kevesebb magházpenészes terméssel kell számolnunk.

Kiseb fertőzési veszéllyel kell számolnunk, ha az állományunk kiemelt bakháton van, és talajtakaró fóliával takart. Ebben az esetben kisebb az esélye a földről a virágra felverődő szél által elsodort vízcseppeknek. Aki folyamatosan esőszerű öntözést alkalmaz a paprika táblájában, annak ugyancsak erősebb fertőzéssel kell számolnia.

Vegyszeres védekezéssel az elsődleges fertőzés létrejöttét kell meggátolnunk. Felszívódó hatású szerek kö-

zül a kísérletek mindegyikében a penkonazol hatóanyagú Topas 100 EC szer bizonyult a leghatásosabbnak, 0,5 l/ha dózisban alkalmazva. A szer jótékony hatása különösen akkor érvényesül, ha blokkszerűen használjuk. Az alternáriás magházpenészedés elleni védekezésben a permetezés időpontja is döntő fontosságú.

Az első permetezést a legelső virágok nyílásakor kell elvégezni, majd 5–7 nap múlva teljes virágzásban megismételni. Száraz, meleg időjárás esetén ez a két Topas-zal végzett permetezés rendszerint elegendő, de hűvös és főleg csapadékosabb időjárásban tanácsos beiktatni egy harmadik Topas-zos permetezést is. A kontakthatású szerek közül egyedül a mankoceb hatóanyagú Dithane WG-t érdemes megemlíteni, de ennek használata is csak a Topas-zal kombinációban ajánlott, mert önállóan csak csekély mértékben képes gátolni az *Alternaria* megtelepedését.

Kártevők

Gyapottok bagolylepke (*Helicoverpa armigera*)

A lepkének egy évben 2, ritkábban 3 nemzedéke fejlődik ki évszaktól és a téltől függően. Paprikában óriási károkat tud okozni. A lepke a tojásait a csoma és a termés vállának találkozásánál rakja be. A tojásból kikelő lárva berágja magát a termésbe és a hernyó abban fejlődik ki, főleg a csománál fejlődő magot fogyasztja. A berágáskor keletkező lyukon keresztül az esővíz és az öntözővíz befolyik a termés belsejében és az elrohad. A lárva melegkedvelő állat, 25 °C-tól 38 °C-ig terjedő hőmérsékleti tartományban fejlődik jól. 38 °C felett a fejlődési ideje újra elkezd hosszabbodni. 12 °C alatt a hernyó beszünteti a táplálkozását és vegetál. A lárva kifejlődéséhez nyáron 2–3 hét, ősszel 4–6 hét szükséges. Ezt 10–14 napig tartó báb állapot követi. **Egy generáció kifejlődéséhez – a tojás lerakásától a lepke kikeléséig – nyáron 4–6 hét, ősszel 8–12 hét szükséges.** A kikelt lepke, a kelés után 5 nappal képes termékeny tojást tojni, addig táplálkozik, párosodik és megtörténik a tojások érése. A védekezést célszerű feromon csap-

Gyapottok bagolylepke hernyójának berágása

dázásra alapozni. **Teljes biztonságot csak a vegyszerkombinációk alkalmazása jelent. Különösen nagy szábitóerő a piretroidok alkalmazása, mert ezek a legolcsóbb készítmények, de tudnunk kell, hogy erre a szercsoportra való ellenállóság elég gyorsan kifejlődik.**

A dimetoát (Bi58, Danadim Progress élelmezés-egészségügyi várakozási ideje 28 napra nőtt, ami bagolylepke elleni alkalmazhatóságát erősen korlátozza. Ezekon kívül alkalmazhatók még a Lannate 20L, Laser, Match 050 EC, Steward 30 DF, és Dipel készítmények.

Ne feledjük, hogy a védekezés sikerét a permetezési forduló hossza sokszor jobban befolyásolja, mint a megválasztott készítmény!

A ZKI Zrt. összes kiadványában szereplő adatok tájékoztató jellegűek, azokat legjobb tudásunk szerint, múltbéli gyakorlati termelési elmondások alapján és saját méréseink alapján állítottuk össze. A ZKI kiadványaiban közzétett fajtaismertetőket és adatokat általános tájékoztatásul szolgálnak, garanciatanúsításként nem kezelhetők. A ZKI Információs anyagai elkészítésekor, illetve áru szállítási alkalmával abból a feltételezésből indul ki, hogy Vevő szakmai ismeretei megvannak az áru rendeltetéséhez használatához, illetve a vetőmag tárolása, értékesítése illetve árutermelés céljára történő felhasználása során a szakma szabályai szerint jár el. A múltbéli tapasztalatok nem jelentenek garanciát a jövőbeni hozamokra!

Bihar F1

Kulcshibrid
a paradicsompaprika
termesztésben!

ZKI Zrt.

H-6000 Kecskemét, Mészöly Gyula út 6.

Telefon/fax: 76/417-446 E-mail: zki@zki.hu

Területi kereskedelmi képviselőink:

Csatordai László
(Békés és Csongrád megye)
Mobil: 30/828-3250

Horváth-Varga János
(Bács-Kiskun, Somogy, Baranya
Tolna és Fejér megye)
Mobil: 30/337-1252

Csanádi Zalán
(Pest, Jász-Nagykun-Szolnok
és Heves megye)
Mobil: 30/613-2437

Balogh János
(Borsod, Szabolcs-Szatmár-
Bereg és Hajdú-Bihar megye)
Mobil: 30/828-3251

Miért a Bihar F1?

A Bihar **erős gyökérzetű és ágrendszerű** fajta. Első ág-villája a talajhoz közel helyezkedik el, mely alapvető követelmény a nagy hozamú, intenzív technológiákban. A kiterjedt gyökérzetnek köszönheti azt, hogy a talajt jól átszövi, a tápanyagot és a vizet jobban képes felvenni szélsőséges körülmények között is. Kiváló levéltakarása van. A Bihar F1 genetikai potenciálját legjobban csepegtetett, intenzíven tápoldatozott és talajtakart szabadföldi állományban; enyhén fűtött és hideghajtásban aknázhatjuk ki. **Bibepontja zárt.** Bogyója **mély pirosra** érlik. **Friss piaci értékesítésre** és szeletben való **ipari felhasználásra** is alkalmas.

Milyen előnyökkel jár a termesztése?

A növény habitusának és növekedésének köszönhetően **jól ellenáll a különböző környezeti stresszekkel szemben.**

Többéves tapasztalat, hogy a szélsőséges időjárás ellenére – legyen az hűvös idő, vagy az átlagoshoz képest szárazabb melegebb hőmérséklet –, a termékek darabszámában és méretében nem lesz a más hibrideknél tapasztalható nagy ingadozás. A hibrid nem hajlamos a túlkötésekre és a termés aprósodásra. Szabadföldön a jól záródó lombozatnak köszönhetően, a perzelő

Szuperintenzív állomány kitarakás után

Húsa vastag, íze zamatos, termése kifejezetten nagy méretű, kettős hasznosításra alkalmas. Lombtermés aránya kiegyensúlyozott. Magas hozamra képes. A Bihar F1 az első baktérium ellenállósággal rendelkező paradicsompaprika hibrid a kínálatunkban.

Gyommentesen tartott termő állomány szeptemberben

Kordonozott intenzív állomány

napsugárzás ellenére is elhanyagolható a napégett bogyók száma. A friss piacon is megállja a helyét, hiszen bogyója nagyon szép szabályos, nagy méretű 150–250 g körüli.

Költség hatékonyan, 20% alatt!

Ipari felhasználásban szeptelven van szükség a paradicsompaprika húsára, ezért nem mindegy, hogy milyen a szelet és a csoma arány!

A Bihar paprikát szeptelölök gyakorlati tapasztalata az volt az elmúlt években, hogy más fajták 23–25%-os arányával ellentétben a ZKI hibridje megbízhatóan 20% alatti csoma kihozatalt mutatott. A paprika nagy méretű, ezért a szeptelése nagyon dinamikus és gazdaságos Kézi szepteléskor mintegy 300–340 kg/nap teljesítmény érhető el.

Egyedülálló baktérium ellenállóság!

Az elmúlt szezonok is bizonyítják, hogy a termelőknek olyan baktérium rezisztens (IR: Xanthomonas vesicatoria 1,2) paradicsompaprika hibridre van szükségük, mint a Bihar F1, ha stabil eredményeket akarnak elérni. Ez a lényeges tulajdonság sokak számára jelentett komoly védelmet akkor, amikor egy-egy permetezési forduló nem volt időben elvégezhető. A felhasználandó növény védőszer csökkentésével pedig, környezetbarát termelés és egészségesebb ételkészítés állítható elő.

Állapot	Nappali hőmérséklet	Éjszakai hőmérséklet	Talajhőmérséklet (Celsius)	
	Felhős időben		Napos időben	
Vetéskor	28–29	28–29	28	28
Csírázáskor	20–21	20–22	18	18
Palánta nevelésnél	21–23	22–24	18–20	19

Palántanevelés

A paprika kifejezetten melegigényes növény. A palántanevelés különféle fázisaiban a következő hőmérsékleteket célszerű tartani. (A palántaneveléshez lehetőleg előcsírátzatott (primingolt) vetőmagot használjunk.) A kiültetéshez 6–8 lombleveles, zömök, sűrű fehér gyökérzetű palántát javasolunk használni.

Csepegtető cső kihúzása a bakhát kialakítása után

Kiültetésre kész palánta

Palántanevelési technológiai fogások, amelyekkel hatékonyabban érhető el sikeres termesztés?

- ZKI a Bihar F1-et csak palántáról javasolja termesztetni. Direkt magvetést szántóföldön, és tépett palántát ne használjuk, amikor a Bihar F1-et választottuk.
- Palántanevelésnél, 4x4-es tápkockát, vagy 104, 160-as illetve 196-os lyukszámú tálcát használjunk. Ennél sűrűbb térállás a palánták megnyúlását okozhatja, ezért az első ágvilla magasra kerül. A magasan lévő súlypont miatt teljes terheléskor egy nagyobb szél képes eldönteni a növényeket, így a korábban lombtakarásban lévő bogyók napégettek lesznek.
- Ha a palántáink a fólia alatt már kifejlődtek (6–8 lombleveles állapot) és az ültetésre készen állnak, akkor célszerű az ültetés előtt edzteni őket, amely foglalja magában:
  - víz adagot fokozatosan csökkenteni 2–3 nappal a kiültetés előtt;
  - a palántákat célszerű fokozatosan direkt napfénynek kitenni, hogy a szabadföldi magasabb UV fénynek a kiültetés után ellenálljanak;
  - többet szellőztetni;
  - alacsonyabb hőmérsékletet tartani;
  - célszerű párolgást csökkentő anyaggal bepermetezni őket.
- Palántázáskor mindig csak, annyi palántát vigyünk ki a szántóföldre, amennyit 1–2 órán belül képesek leszünk elültetni, hogy a palántákat ért stresszt csökkentjük és a teljes kiszáradást elkerüljük. A palánta gyökerét ne érje tűző nap.
- Csak egészséges ép gyökerű palántát használjunk az ültetéshez. A palánta neveléskor mindig alkalmazunk túlvetést, a pótlás biztosítására.

Állomány

A fajtát kifejezetten intenzív technológiába javasolunk. Célszerű a bakhátas ikersoros elrendezés. A bakháton belül az ikersorok sortávolságát 40–50 cm-re, a tőtávolságot 30–40 cm-re javasoljuk kialakítani. A tábla alakjától, a bakhát közepek távolságától, és a művelő út szélességétől függően 35–55 ezres tőszám kialakítása javasolt.

Lehetőség van fátlyolfóliás és fátlyolfólia nélküli technológiában használni a Bihart. A fátlyolfóliás takarás korai (április utolsó heti) kiültetést is lehetővé tesz. A takarás nélküli kiültetést adott tájörzetet időjárás viszonyaihoz kell igazítani, de általában május 15–25-ei kiültetésről beszélhetünk. A fátlyolfóliás takarásnak köszönhetően a koraiság is fokozódhat.

A bakhátas takarására a gyakorlatban lila és fekete színű fóliát használnak. A lila színű fólia alatt a bakhát jobban képes felmelegedni, akkor is, ha a fóliát nem sikerült tökéletesen kifeszíteni. A talajtakaró fólia vastagsága 30–40 mikron és UV stabil legyen. A fóliát a tervezett kiültetés előtt, egy héttel célszerű lefektetni, hogy a talaj az ültetés időpontjáig megfelelően felmelegedjen.

Tápoldatozás

Csepegtető rendszeren keresztül javasolt kijuttatni, amit kombinálhatunk lombtrágyázással is. A csepegtető csövön található csepegtető testek (labirint) megbízhatóságát a kiültetés előtt próbanyomás alatt ellenőrizzük. A csepegtető rendszer működését szűrőrendszer beiktatásával tegyük még biztonságosabbá. A csepegtetőcsöveken a kiosztás legyen 20–50 cm távolságú, a cső fala lehetőleg szilárd legyen.

A Bihar kiterjedt és erős gyökérzete, valamint vegetatív növekedési habitusa a korábbi generatív fajtákhoz képest más tápanyag utánpótlást kíván. A nagyobb gyökérzet könnyebben felveszi a tápanyagot, így a kisebb műtrágya adagok is jobban hasznosulnak.

Fontos tanács, hogy a Bihar esetében nincs szükség annyi nitrogénre, kifejezetten a kálium-túlsúlyos tápoldatra van szükség, a köttetés és érlelés idején. Bihar esetében takarítsunk meg pénzt a tápanyag utánpótlással. Használjunk kevesebb nitrogént, juttassunk ki kisebb adagú műtrágyát egy szezonban.

Bihar paprika tápanyag utánpótlási technológia példa

Tápoldat:

I. Ültetés előtt	Radifarm (0,5%) + Kendal (0,5%)	ültetés előtti bemártás
II. Ültetés	Radifarm (5 l/ha) + Kendal (5 l/ha)	ültetés után 1 héttel csepegtetés
III. Ültetés után 2 héttel	Master 13–40–13 50 kg/ha	összesen 2 alkalom, 1 hét ismétléssel
IV. Kötődésig	Master 20–20–20 50 kg/ha	hetente 2 alkalommal
V. Intenzív bogynövekedés	I. Kalcium-nitrát 15–20 kg/ha/hét II. Kálium-nitrát 40 kg/ha/hét	hét elején I-es típus, 3 nap múlva a II-es kötődéstől szedésig

Lombtrágyázás:

I. Érés kezdetéig	Megafof 1,5 l/ha + Plantafof 20–20–20 3 kg/ha + Brexil Combi 1 kg/ha + Calbit C 3 l/ha	3 alkalommal a fátlyolfólia levétele után 10 napos ismétlés, 500 liter víz/ha
II. Érés kezdetén	Sweet 2 l/ha 2x	20 nappal és 10 nappal a szüret előtt, a kormosodás kezdetén

Tápoldatozási recept konkrét példán alapszik. A kertész saját felelőssége, hogy azt termesztésében használja az adott termelési viszonyait figyelembe véve. Nem tudjuk garantálni, hogy a fent leírt recept különféle talajtípusok és tápanyag ellátottsági szintek mellett önnél is a legjobb eredményt adja.

Hasznos tanácsok a tápoldatozással kapcsolatban

A tápoldatozás során, a bogyók kifejlődése után, magasabb kálium szintet adjunk a növényeknek. Gyakori hiba, hogy a fehér TV paprikával megegyező tápanyag utánpótlást kapnak a paradicsompaprika növények is, különösen, ha egy táblára kerültek.

Fontos megérteni, hogy a fehér paprikát nem biológiai érettségben szedjük, ellentétben a paradicsompaprikával. A nitrogénnel túletetett növények bogyói ugyan látványosan nagyobbak lesznek, de ez lazább szövetet, elhúzó érést és rosszabb pulton tarthatóságot eredményezhet! A Bihar esetében mérsékeljük a nitrogén mennyiségét.

Augusztusi állomány